

[Axel Ivan Pedersen.]

folde sig, som det gjorde. Jeg ville anse det for i mere end én henseende samfundsgavnligt, hvis bestemmelsen om fri lejeansættelse i nybyggeri blev ændret, i det mindste så længe vi ikke har en boligreserve, eller man med andre ord genindførte en vis huslejekontrol med nybyggeriet, så længe boliger er en mangelvare. Det er jo denne bestemmelse, som sammen med det store behov for boliger og de nye kreditmuligheder har muliggjort den udvikling, der som bemærket resulterede i de meget høje grundpriser med uhyrlige spekulationer, som grundstigningsskylden ikke har formået at stoppe, og som vel næppe kan stoppes uden en ekspropriationslovgivning. Jeg bemærkede af det ærede medlem hr. Thestrups indlæg før, at man også i det konservative folkeparti var villig til at drøfte om ikke ekspropriationsbestemmelser, så dog skattebestemmelser, der kunne gribe ind på dette område. Det betyder dog, for mig i hvert fald, anerkendelse af, at der er et forhold her, som bør rettes.

Den stærke koncentration af industrien i bestemte områder har også, endda i høj grad, medvirket til denne udvikling, og for denne udvikling — det vil jeg gerne have lov til at sige — bærer også visse kredse inden for erhvervslivet et vist ansvar. Vi, som er så heldige at være placeret andre steder i landet, kan ikke lade være med at andre os over, hvorfor man så at sige fra alle sider lægger så stærk vægt på, at den industrielle udvikling netop skal ske dér, hvor alle forhold og vilkår taler for at man vil opnå den dyreste løsning. Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være med at tænke på, hvilken rolle det spiller for erhvervslivets omkostningsniveau — det meget aktuelle spørgsmål i forbindelse med fællesmarkedsproblemerne.

Den kendsgerning, at fremskaffelse af boliger, som er en nødvendig forudsætning for industriel udvikling, er betydelig dyrere i de eftertragtede, efterhånden allerede udbyggede områder, burde vel også give anledning til overvejelser, ligesom spørgsmålet om disse bysamfunds nødvendige forsyning med vand og afløb for spildevand er uhyre vigtigt. Det glædede mig derfor i sidste uge at høre, at det ærede medlem hr. Knud Thomsen i debatten om egnsudvik-

lingsloven gjorde nogle bemærkninger om denne sag. Jeg synes også, det virker forfriskende, at direktøren for Danmarks geologiske undersøgelse, dr. Hilmar Ødum, i Tidsskrift for Ingeniør- og Bygningsvæsen har henledt opmærksomheden på det samme alvorlige problem.

Spørgsmålet om byggeriets priser er imidlertid knyttet til andre faktorer end grundpriser. Kapitalkontoen eller omkostningskontoen spiller i dag en alt overskyggende rolle, ikke mindst på baggrund af renteniveauet og dets indflydelse på obligationskurserne. Hertil skal føjes, at stigningerne på kapitalkontoen har en strengere virkning end stigningen i håndværkerudgifterne. Jeg kan således nævne et eksempel fra den by, hvor jeg bor. Her indsendte man i december måned i fjor et projekt på 48 lejligheder af omtrent samme type som dem, man havde bygget i 1954. De samlede omkostninger ved dette byggeri var 2,4 mill. kr. eller 50 pct. mere end 1954-projektet — fordyrelsen var størst på omkostningskontoen. Det virkede således, at huslejen i disse ejendomme måtte ansættes, ikke til 50 pct. mere end i 1954, men til 100 pct. mere, altså til det dobbelte af 1954-prisen.

Jeg vil derfor også gerne have lov til at sige, at det må hilses med glæde, at det i efteråret i regeringserklæringen bebudede lovforslag om forhøjelse af kvadratmeter-tilskuddet nu kommer til behandling her i tinget.

Jeg har naturligvis ikke med denne bemærkning villet nægte, at selve håndværkerudgifterne spiller en rolle, og denne udgift er jo ikke blevet mindre i de senere år. Enhver kan i dag se, at det var tom snak og hul agitation, når man i sin tid fremførte — man hører det heldigvis sjældent nu om dage — at det netop var statens indflydelse på byggeriet, som fordyrede dette. Jeg har i dag oven i købet eksempler på, hvordan man gennem bødepålæg i mesterorganisationer har hindret billige tilbud i at komme frem.

I forbindelse med spørgsmålet om håndværkerudgifterne kan jeg ikke lade være med at gøre en bemærkning om en væsentlig faktor, nemlig tidsfaktoren, som virker så afgørende ind på byggerenten, og jeg peger i denne forbindelse på, hvor afgørende